

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קא

ערב שבת קודש

פרשת תצא

י"ג באלול התשע"ה

יוצא לאור עלידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ג באלול ה'תשע"ה - כ' באלול ה'תשע"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ג באלול	הלכות חובל ומזיק פרק ד-ו.	הלי סוטה פרק ב.	מ"ע רלו.
ש"ק	י"ד באלול	פרק ז-ח. הלכות רוצח ושמירת נפש.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ג.	מ"ע רלו. מל"ת רפט. רצו [רצה*].
א'	ט"ו באלול	פרק ב-ד.	פרק ד.	מ"ע רכה. מל"ת רצה [רצו**]. רצב.
ב'	ט"ז באלול	פרק ה-ז.	פעמי הכן וגוי. ספר קדושה והוא ספר חמישי.. הלי איסורי ביאה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רמוז. מל"ת רצג. רצז. מ"ע קפב.
ג'	י"ז באלול	פרק ח-י.	פרק ב.	מ"ע קפא. מל"ת שט. רחצ. מ"ע קפד.
ד'	י"ח באלול	פרק יא-יג.	פרק ג.	מל"ת רצט. מ"ע רב. רג. מל"ת ער.
ה'	י"ט באלול	ראשית חכמה וגוי. ספר קנין והוא ספר שנים עשר.. הלכות מכירה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ד.	מ"ע רמה.
ו'	כ' באלול	פרק ד-ו.	פרק ה.	מ"ע רמה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן ק"ש	זריחה החמה	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 72' לפני הזריחה	ד' 120' לפני הזריחה							
ו', י"ג באלול	4.58	4.05	5.21	9.26	6.20	12.42	1.14	7.10.6	7.35
ש"ק, י"ד באלול	4.59	4.06	5.21	9.26	6.21	12.42	1.14	7.09.4	7.34
א', ט"ו באלול	4.59	4.07	5.22	9.26	6.21	12.41	1.14	7.08.2	7.33
ב', ט"ז באלול	5.00	4.08	5.23	9.26	6.22	12.41	1.13	7.07.0	7.32
ג', י"ז באלול	5.01	4.09	5.24	9.26	6.23	12.41	1.13	7.05.8	7.30
ד', י"ח באלול	5.02	4.10	5.24	9.26	6.23	12.40	1.12	7.04.5	7.29
ה', י"ט באלול	5.03	4.11	5.25	9.27	6.24	12.40	1.12	7.03.2	7.28
ו', כ' באלול	5.03	4.12	5.26	9.27	6.24	12.40	1.12	7.01.9	7.26

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
6:33	7:45	6:48	7:47	6:40	7:47	6:40	7:47	6:50	7:47
6:24	7:36	6:40	7:38	6:31	7:38	6:31	7:38	6:42	7:38

עורך אחראי: לוי צחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף צחק אולידורט

מז"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף צחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

ה'נכד' הביא לשלמות את עניינו של ה'סבא'

- ח"י אלול מעניק את הכוח שגם התשובה תיעשה בחיות ובשמחה • כיצד יש להבין את דברי אדמו"ר הזקן על מעלתו בתור 'נכד' רוחני לבעל-שם-טוב יותר מנכד גשמי? • תורת חסידות חב"ד מביאה בהשגה ובהתיישבות את העניינים שלמעלה משכל שבתורת הבעל-שם-טוב, ועל-ידי כן נמשך אור נעלה יותר ועד לגילוי העצמות • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

תבואות בכח שור⁴.

ב. כאמור לעיל, יום השבת שייך גם לימים שלאחר השבת, השייכים לפרשת השבוע הבא, והנה, בפרשת השבוע הבא, פרשת תבוא, מדובר על דבר עניין הביכורים, ש"לא נתחייבו בביכורים עד שכבשו את הארץ וחלקוה"⁵, דהיינו שדווקא כיבוש וחלוקת ארץ ז' עממים הביא לחיוב ביכורים⁶.

* * *

ג. בשבוע הבא-עלינו לטובה חל ח"י אלול. והנה, ענינו של ח"י אלול הוא - כפירוש כ"ק מו"ח אדמו"ר⁷ - שהוא מכניס חיות באלול. והעניין בזה:

(4) משלי יד, ד. וראה לקו"ת האזינו עה, ב. ובכ"מ.

(5) פרש"י ר"פ תבוא.

(6) דובר קצת במעלת ענין הביכורים, וחסר (המור"ל).

(7) שיחת ח"י אלול תש"ה בתחלתה (סה"ש תש"ה ע' 122). וראה

שיחת ש"פ תבוא, ח"י אלול דאשתקד בתחלתה (תורת מנחם

- התוועדויות ח"ט ע' 155 ואילך).

א. התחלת¹ פרשתנו היא: "כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבי". והעניין בזה ברוחניות:

"איביך" - קאי על הגוף והנפש הבהמית (כפי שמפרש אדמו"ר הזקן בלקוטי-תורה²), שהם אויביו האמיתיים של האדם, ויש לצאת להלחם בהם.

הן אמת, שהכוונה אינה לשבור אותם, אלא לבררם; אבל אף-על-פי-כן הרי זה מלחמה, כיון שהם אינם מניחים שיכררום, ויתירה מזו - זוהי מלחמה קשה, כיון שהנפש הבהמית "אקדימא טענתיה"³.

על כך נאמר: "כי תצא למלחמה". יש צורך רק לצאת למלחמה, ואזי מובטח אתה ש"ונתנו ה' אלקיך בידך", שאתה תכבוש אותו ולא ח"ו להיפך, ויתירה מזו, שיתוסף לך תוספת - "ושבית שבי", שהם הניצוצות שבדברים הגשמיים, "ורב

(1) סעיף זה הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 384. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המור"ל.

(2) פרשתנו לה, ב.

(3) זח"א קעט, אי.ב. וראה סה"מ תש"ט ע' 228.

”זיידע” (סבא). – כפשוטו היה זה בגלל שרבינו הזקן היה תלמיד תלמידו של הבעל־שם־טוב, ואמרו חז”ל¹³: ”כל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו”.

אבל במאמר חז”ל נאמר ”כאילו ילדו”, בכ”ף הדמיון, ולא שאכן ילדו. וכן מבואר בחסידות¹⁴, שכל השפעה של שכל היא רק הארה מהמשפיע,

ידוע⁸ החילוק בין עצבות למרירות, ש”הרחיקו מדת העצבות במאד חכמי האמת”⁹, כיון שעצבות היא כמו מיתה (”טויטקייט”), ללא חיות, מה שאין כן מרירות היא דבר רצוי, כיון שהיא מתוך חיות. ומטעם זה גם עבודת התשובה דחודש אלול (שעניינה מרירות) צריכה להיות בחיות ובשמחה. וזהו ענינו של ח”י אלול – נתינת כוח כדי

כדי להמשיך־להוריד בשכל תורת הבעל־שם־טוב שלמעלה משכל, יש צורך בכוח עמוק ביותר, ועל־ידי זה נמשך אור נעלה יותר, שמביא שלימות

ולא המשכה מהעצם שלו כמו בהולדה, ולכן הרי זה רק ”כאילו ילדו”.

ואילו רבינו הזקן קרא לבעל־שם־טוב ”סבא”, ללא כ”ף הדמיון, ויתירה מזה: ידוע¹⁵ מה שאמר אודות ר’ ברוך ממזיבזו, שהיה נכדו של הבעל־שם־טוב (והיותו נכד היה על־ידי בת, ויש מעלה מסוימת בכך בתו לגבי בן בנו¹⁶), שהוא – ר’ ברוך

שעבודת התשובה תהיה בחיות ובשמחה. ובנתינת כוח זו ישנם שני פרטים – בהתאם לב’ העניינים בח”י אלול, שהוא יום הולדת הבעל־שם־טוב וכ”ק אדמו”ר הזקן. וכידוע¹⁰, שהבעל־שם־טוב אמר מה שצריך להיות, ואדמו”ר הזקן הראה את הדרך איך להביא לכך שכן יהיה. ייתן השם יתברך שתהיה התעוררות תשובה אמיתית, ובשמחה.

[כ”ק אדמו”ר ציוה לגנון ”צמאה לך נפשי”, ”עסן עסט זיך”, ”אבינו מלכנו”].

* * *

ד. ח”י¹¹ אלול הוא יום הולדת של מורנו הבעש”ט (בשנת נח”ת) ושל כ”ק רבינו הזקן (בשנת קה”ת). ידוע¹² שרבינו הזקן היה קורא לבעל־שם־טוב

(8) ראה תניא פל”א.

(9) תניא אגה”ק סי”א (קטו, ב).

(10) אגרות־קודש אדמו”ר מוהריי”צ ח”ב ע’ שסה. סה”מ תש”ח ע’ 292. וראה גם תורת מנחם – התועדויות ח”ז ע’ 192. וש”נ.

(11) שיחה זו הוגהה ע”י כ”ק אדמו”ר (באידיש), ונדפסה בלקו”ש ח”ד ע’ 1136 ואילך. במהדורא זו ניתוספו ע”י המו”ל עוד איזה ציוני מ”מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(12) ”התמים” ח”ב ע’ נו (נדפס באג”ק אדמו”ר מוהריי”צ ח”ב ע’ שסב. ח”ג ע’ שעג – נעתק ב) ”היום יום” כז אייר. וגם בני רבינו הזקן היו רגילים לקרוא את המגיד בשם ”זיידע” ואת

הבעש”ט ”עלטער זיידע” (לקו”ד ח”א מא, ב).

(13) סנהדרין יט, ב.

(14) לקו”ת שה”ש לט, ד. ד”ה זאת חוקת התורה תרס”ו (המשך תרס”ו ע’ קעג ואילך).

(15) ”התמים” שם.

(16) ראה ”התמים” ח”ג ע’ כג. ”היום יום” כח אייר (מאג”ק אדמו”ר מוהריי”צ ח”ד ע’ תקד ואילך. וראה ”רשימות” חוברת קעה ע’ 6 ואילך. וש”נ) [*לאחרי הסתלקות אדמו”ר האמצעי – בשנת תקפ”ח, שאמרו חסידים שסימנה ”הפ”ח נשבר” – רצו החסידים שהצמח צדק יקבל את הנשיאות, ולא רצה, וטען שישנו בן,

– כוונתו היתה לר’ חיים אברהם, בנו של אדמו”ר הזקן, או לר’ נחום בנו של אדמו”ר האמצעי –

עד שלקראת חג השבועות תקצ”א פנה א’ החסידים להצמח צדק ואמר שיש לו ראי’ מפורשת אשר רק לו יאתה הנשיאות, וענה הצמח צדק: עם מאמר חז”ל אסור לשחק... אמור מה בפ”ך ונשמע. ואמר החסיד הנ”ל: כתיב (תזריע יב, ב) ”אשה כי תזריע וילדה זכר”, ואמרו חז”ל (ברכות ס, א. וש”נ) ”איש מזריע תחילה יולדת נקבה (זו אמו של הצמח צדק), אשה מזרעת תחילה יולדת זכר” (זה הצמח צדק). – ואז הסכים הצמח צדק לקבל את הנשיאות, ולבש בגדים מיוחדים (בגדי לבן שהיו בירושה מרבינו הזקן) ואמר חסידות.

מהסבא, והוא משלים את הסבא. וכמאמר רז"ל על פסוק²³ "לא ימוש גו' זרע זרעך גו' תורה מחזרת על אכסניא שלה", ונאמר "עטרת זקנים בני בנים"²⁴.

וכיון שרבינו הזקן מייחס את עצמו כנכד של הבעל-שם-טוב, הרי מובן, שאצלו ישנם ב' העניינים: א) הוא לקח את העצמות של הבעל-שם-טוב, כנ"ל, ב) הוא משלים את הבעל-שם-טוב: הכוונה של תורת הבעל-שם-טוב נשלמת על-ידי תורת חסידות חב"ד. חסידות חב"ד פועלת עליו גם בחג"ת ונהי"ם, וכמבואר במקום אחר²⁵ החידוש של חסידות חב"ד, שאפילו אנשים פשוטים שאינם שייכים לכאורה להבנה והשגה, יכולים גם הם להתעלות על-ידי חסידות חב"ד, יותר אפילו מאשר על-ידי תורת החסידות הכללית.

מלבד זה שרבינו הזקן ונשיאי חב"ד שלאחריו, גילו, המשיכו-הורידו והלבישו תורת הבעל-שם-טוב בשכל דקדושה, עד שכל אחד ואחד יכול להבין אפילו בשכל אנושי, הנה נוסף לזה, פעלו על-ידי זה גם שלימות בתורת הבעל-שם-טוב, כי בכדי להמשיך-להוריד בשכל תורת הבעל-שם-טוב שלמעלה משכל, יש צורך בכוח עמוק ביותר ("גאָר אַ טיפערן כח"), ועל-ידי זה נמשך אור נעלה יותר, שמביא שלימות.

1. ע"פ הנ"ל יובן מה שכתב הצמח צדק²⁶ אודות רבינו הזקן: "גם מזקיני נ"ע שמענו עתידות קולע אל השערה". ולכאורה אינו מובן; וכי כוונת הצמח צדק²⁷ לשבח את רבינו הזקן בעניינים חיצוניים,

23 ישעי' נט, כא. ב"מ פה, א.
24 משלי יז, ו, אבות פ"ו, ט. ב"ר רפס"ג.
25 ראה שיחת ח"י אלול תשי"א ס"ב (תו"מ ח"ג ע' 301). וש"נ.
26 דרך אמונה מצות עדות סה, א.
27 והגע עצמך:

ענינו של הצמח צדק ה' באופן שכולו תורה, והרי לגבי התורה כל שאר העניינים הם באין ערוך [* בענין זה נזכר גם מאמר הירושלמי שהובא בתשובותיו של הצמח צדק]. וא"כ, כיון שהצמח צדק משבח את רבינו הזקן בענין של אמירת עתידות, ולא עוד אלא שמביא ענין זה במאמר דא"ח - הרי בודאי שזהו ענין חשוב ועיקרי שעלינו ליתוסף בתורה, ובפנימיות התורה, שזהו"ע הקשור עם ביאת המשיח, וכללות הכוונה דדירה בתחתונים! (מהנחה בלתי מוגה).

- נכדו של הבעל-שם-טוב בגשמיות, ואילו אני - אמר רבינו הזקן על עצמו - הנני נכד ברוחניות, ואמר זאת למעליותא.

והיינו, שרבינו הזקן "לקח" את הפנימיות של הבעל-שם-טוב: לא רק השפעת השכל שהיא הארה, אלא אפילו פנימיות זו שאינה נמשכת בהשפעה עצמית של הולדה.

והביאור בזה בקצרה:
"הצדיקים דומים לבוראם"¹⁷. על דרך שהקב"ה אומר "אנא נפשי כתבית יהיבת"¹⁸, שהכניס את עצמותו בתורה - כן הוא גם בצדיקים, שמכניסים את העצמות שלהם בתורה.

בתורת החסידות הכניס הבעל-שם-טוב את העצם שלו, גם מה שלא נמשך אפילו להבן. וכיון שרבינו הזקן לקח את הפנימיות של תורת הבעל-שם-טוב¹⁹ - לקח על-ידי זה את הפנימיות והעצמות של הבעל-שם-טוב²⁰, ולכן הוא הנכד האמיתי.

ועד שהייחוד פנימי ועצמי²¹ של רבינו הזקן עם הבעל-שם-טוב התבטא גם בלידתם בגוף הגשמי - והרי גוף קשור עם עצמות²² - שיום הולדת של שניהם הוא באותו יום: ח"י אלול.

ה. היחס של סבא ונכד הוא בשתיים: הנכד מקבל

ומזה מובן שיש מעלה בכך דוקא (מהנחה בלתי מוגה).
17 רות רבה פ"ד, ג. וראה ב"ר פס"ז, ח. במדב"ר פ"ה, ה. אסת"ר פ"ו, ב.

18 שבת קה, א וכגרת הע"י.
19 כידוע שאמר הרב מבארדיטשוב: מיר האָבן אַלע גיגעסען פון איין שיסל, און דער ליטוואַק האָט צוגינמען די ווערכושקע (חלק העליון) (תורת שלום ע' 47). וראה גם מכתב כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע ל"ט כסלו תרס"ב (פאקסימיליא מהמכתב - בקונטרס ומעין ע' 17 (נעתק ב"היום יום" בתחלתו)): והיא היא תורת הבעש"ט ז"ל (נתבאר בשיחת י"ט כסלו תש"כ, נדפסה בלקו"ש ח"ד ע' 1252).

20 וכן מובן גם מענין הספירות (שידוע (סה"מ תש"ט ע' 76) שהבעש"ט הוא בחי' עתיק, ואדמו"ר הזקן בחי' אבא) דפנימיות אבא פנימיות עתיק (משחת חג הסוכות תש"כ).

21 בהוספה על ה"יחוד נפלא" שנעשה ע"י ענין השכל, ובפרט בלימוד התורה, ובפרט בפנימיות התורה שכולה פנים (ראה תניא קו"א קס, סע"ב ואילך). ובפרט אצל צדיקים שדומים לבוראם (מהנחה בלתי מוגה).

22 ראה תורת שלום ע' 12 וע' 120.

ועל זה אומר הצמח צדק: "גם מזקיני נ"ע שמענו עתידות כו', ומהלשון "גם" מוכח שה"עתידות" של רבינו הזקן הם אותו עניין שנאמר לפני זה בנוגע לבעל-שם-טוב והרב המגיד: התגלות ה"אור שנברא ביום ראשון", אלא שאצל רבינו הזקן היה זה באופן של "קולע אל השערה".
"אור שנברא ביום ראשון" הוא האור שלמעלה

עניינים של מופתים²⁸? וכי זהו השבח של רבינו הזקן?²⁹

אך הפירוש בזה הוא:

עניין זה בא בהמשך למה שכתב שם לפני זה: "שהוא (הבעל-שם-טוב) ותלמידו הרב המגיד (ממעזריטש) נ"ע היו רואים מסוף העולם ועד סופו ממש בעין ראייה . . . והיינו עלידי שהיה

רבינו הזקן "לקח" את הפנימיות של הבעל-שם- טוב: לא רק השפעת השכל שהיא הארה, אלא אפילו פנימיות זו שאינה נמשכת בהשפעה עצמית של הולדה

מהשתלשלות³¹, ולמעלה מזה - האור שקודם³² הצמצום³³, ושם גופא - האור שלגלות עצמותו³⁴.
הגם שבפני הבעל-שם-טוב והמגיד האיר אור זה גם בנוגע גשמיות העולם³⁵, שלכן ראו בראיה ממש³⁶ - הרי אצל רבינו הזקן היתוסף³⁷ שהאור

גלוי לפנייהם אור שנברא ביום ראשון (דהבריה) שהשם יתברך גזנו בתורה³⁰;

(31 ראה תו"א מד, ג ובד"ה והי' אור (לקו"ת פ' צו).
32) כידוע שהאור שלאחרי הצמצום יש בו התחלקות מעלה ומטה וכו', ואינו בכל מקום בשוה, ודוקא האור שקודם הצמצום הוא בכל מקום בשוה - שזהו "שהיו רואים מסוף העולם עד סופו", בכל מקום בשוה.
והיינו, שמצד אור זה בטלים הגבלות המקום, שזהו שמצינו (ראה תר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סימן שלח ואילך. וש"נ) שהיו רואים בגשמיות מה שנעשה בריחוק מקום כאילו היו נמצאים בקירוב מקום (מהנחה בלתי מוגה).

(33) מאמר דפ' נח עת"ר (סה"מ עת"ר ע' מה ואילך).
(34) ד"ה נחמו תער"ב בסופו (המשך תער"ב ח"א ע' פד).

(35) וזהו הטעם ששואלים אצל רבותינו נשיאנו עצות גם בנוגע לעניינים גשמיים (ראה תו"מ ח"ט ס"ע 127 ואילך. וש"נ) - מהנחה בלתי מוגה.

(36) ולא בנבואה (ד"ה והוא עומד תרס"ג ע' 10 (סה"מ תרס"ג ע' נח)). וראה גם ד"ה ושבתה תרס"ו (המשך תרס"ו ס"ע רכו ואילך).

(37) אין בזה תטירה לפי הפשוט דתיבת "גם" (שזהו הוספה על העיקר הקודם) - ע"פ המבואר בכ"מ שההמשכה בשכל, ה"ז התלבשות בשכל ואין האור מאיר כ"כ וכו'. ובפרט "לאחר פטרבורג". וראה ג"כ שיהת יט כסלו תרס"ח (בסה"ש תורת שלום (ס"ע 112 ואילך)).

(28) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ח: משה רבינו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה שהמאמין ע"פ האותות יש בלבו דופי כו'. וראה גם "התמים" ח"ב ע' סד (אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' שעה): בעיני גדולי חסידי חב"ד המופתים הם כעין פגיעה בכבוד החסידות, קטנות ושפלות, ואין משים לב לזה (ראה גם תו"מ ח"ג ע' 99. וש"נ).

(29) ואדרבה, ממעלתו של רבינו הזקן שהוא אור עצמי, שאור עצמי אין זקוק למופתים (תורת שלום ע' 167). - ויש לבאר שהוא ע"ד החילוק שמשם רבינו "עומד על עמדו שלם" בשעת הנבואה ולא כשארי הנביאים שהיו יראים ונבהלים ומתמוגגין (הל' יסוה"ת פ"ז, ה"ו). ועד"ז הוא גם בנוגע לאדמו"ר הזקן שלא הוצרך למופתים - שינוי הטבע, בחי' הפשטה מהעולם [* ועד"ז בענין הנבואה - שבעת התגלות הנבואה צריך הנביא להיות בהפשטת הגשמיות, שזהו גם ענין הפשטת הלבושים בעת הנבואה, כמ"ש (שמואל"א יט, כד) "ויפשט גם הוא בגדיו ויתנבא" (ראה סה"מ תש"י ע' 118. ועוד). - מהנחה בלתי מוגה], כי כל המדריגות היותר נעלות האירו אצלו בהתיישבות (ראה לקו"ש ח"ד ע' 1120). וראה בד"ה פדה בשלום תרפ"ה בסופו (סה"מ תרפ"ה ע' פח): המופתים הם שינויי הטבע, וכוונה העצמית שהטבע ממש יהי' אלקות . . . וזה בא ע"י רבינו בהתלבשות בהשגה דוקא.

(30) ראה בר"פ ג, ו (וכ"ה בירושלמי ברכות פ"ח, ו) - ושם הוא לצדיקים לע"ל. אבל במדרש רות בזהר חדש פה, א איתא שהוא בתורה (עיי' ג"כ זח"א רסד, א. זח"ב קמט, א). לקו"ת במדבר יח, ד. ובדגל מחנה אפרים פ' בראשית בשם הבעש"ט באריכות.

עליונה של דירה בתחנתונים - דירה לעצמותו, שמצד עצמות יתחברו שני הפכים של גשמיות ורוחניות, שיהיה "ונגלה כבוד הוי" וראו כל בשר"⁴⁰, שהבשר הגשמי יראה אלקות, ועניין זה יהיה אצלו בהתיישבות.

ויש לומר, שזהו הפירוש הפנימי בדברי הצמח צדק "גם מזקיני נ"ע שמענו עתידות": בתיבת "עתידות" מרמז גם על הגילויים שלעתיד⁴¹.

וכל זה הכניס רבינו הזקן בחסידות חב"ד: על ידי לימוד החסידות "לוקחים" את העניינים היותר נעלים, עד ל"אור הגנוז" ולמעלה מזה, ובא בשכל של נפש האלוקית - באופן של התיישבות אור בכלי - ועד להבנת שכל של הנפש הבהמית, ועד שיהיה "ונגלה כבוד הוי" וראו כל בשר" אפילו, בכיאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(מהתועדויות ש"ק פרשת תצא ה'תש"ד ופרשת תבוא, ח"י אלול ה'תשי"ז. תורת מנחם כרכים יב עמ' 206-207; כ עמ' 243-248 - בלתי מוגה)

(40) ישעי' מ, ה.

(41) וע"ד מ"ש (ברכה לד, ב ובפרש"י) שהקב"ה הראה למשה רבינו "עד הים האחרון", "עד היום האחרון" (מהנחה בלתי מוגה).

היה מאיר בהתיישבות³⁸, "קולע אל השערה". ובכדי שאור שלמעלה מהשלשלות יוכל להיות בעולם בהתיישבות - אין זה מצד האור, אלא מצד העצמות, שהוא נושא כל הפכים³⁹.

וכן יהיה גם לעתיד לבוא, כשתושלם הכוונה

(38) וע"ד המבואר (ראה גם שיחת ש"פ ראה סי"ב (לעיל ע' 228). וש"נ). במ"ש "ויעש כן אהרן גו'", "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה" (בהעלותך ח, ג ובפרש"י. וראה ס"פ צו ובפרש"י) - שהחידוש בזה הוא שעבודתו היתה באופן של התיישבות (מהנחה בלתי מוגה).

(39) "התגלות הבעש"ט ה' שיהי' התגלות פנימיות התורה והי' התגלות שלא בבחי' התלבושות, והראי' דגם תלמידו הרב המגיד ממעזריטש אשר פי שנים ברוחו בדוגמת אלי' ואלישע ננה גם הוא קודם אמירת דא"ח ה' אומר שמעו סודות התורה ולא ה' העולם יכול לקבל זאת והגם שזהו מדרגה גבוה ונעלה במאד ומכל מקום אין זה עדיין התגלות עצם פנימיות התורה ובא עליי' רבינו בהתלבושות בהשגה שבזה נמשך עצם פנימיות התורה" (ד"ה פדה בשלום תרפ"ה (סה"מ תרפ"ה ריש ע' עט), בשם אביו כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, יט כסלו עטר"ת (נדפס בסוף סה"מ עטר"ת (קה"ת, תשמ"ח) ע' תרעג)). - וענין גילוי הבעש"ט והה"מ היו הכנה לגילוי עצם פנימיות התורה שנתגלה עליידי רבינו הזקן - בדוגמת עבודת האבות (ריחות) שהיו הכנה לגילוי העצמות דמתן תורה (משיחות כ"ק אדמו"ר (מוהריי"צ) נ"ע ליל ש"ק פ' תשא שנת תרפ"ח - סה"ש תרפ"ח ע' 18 ואילך).

הפצת היהדות: ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואין לעשות זאת - לאור תורתו והדרכתיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

- ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד
- הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי"ש. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

גילוי משיח בפשטות

להפוך את ה'חרפו' ולברר את ה'רפ'ח'

מבואר בשיחה הידועה של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לתלמידי תומכי תמימים, שתלמידי הישיבה הם "חיילי בית דוד" שמנצחים את המעמד ומצב ד"חרפו עקבות משיחך", ופועלים ביאת המשיח באופן ד"אמן ואמן", כלשון הכתוב בסיום וחזרתם מזמור פ"ט בתהלים. ויש להוסיף בדיוק הלשון "חרפו (עקבות משיחך)" – שבו מרומז שמשנים ומהפכים את העניין הבלתי-רצוי לעניין של חריפות למעליותא, חריפות בתורה.

ועוד זאת, שבלשון "חרפו" נרמזת גם כללות העבודה דבירור וזיכוך העולם – על-פי המבואר בחסידות (מספרי קבלה) שכללות העניין דמעשינו ועבודתינו הוא בירור רפ"ח ניצוצין שנפלו למטה, אשר על-ידי הבירור מתעלים הניצוצין למעמד ומצב נעלה יותר מכפי שהיו קודם הנפילה (שבגללה הוצרך להיות הבירור). ובגמר כל הבירורים מתגלה אורו של משיח – כמרומז במה שכתוב "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" (ששורש תיבת "מרחפת" הם האותיות ר' ח' פ', שרומזות על רפ"ח ניצוצין). ואיתא במדרש "זה רוחו (אורו) של מלך המשיח".

ועניין זה נעשה במיוחד על-ידי לימוד פנימיות התורה – שלימוד זה הוא החידוש בשיבת תומכי תמימים:

גילוי פנימיות התורה הוא עניין גילוי המשיח ברוחניות, כידוע דברי הצמח-צדק בזה. אלא שאדמו"ר מהר"ש אמר לו על זה, שרוצים שיהיה גילוי משיח בפשטות, ועל-ידי זה פעל את הדבר כו' – שתכף ומיד הותחל גם עניין זה באופן אמירת התורה של הצמח-צדק בכלל.

(משיחת ט"ו אלול ה'תנש"א, התוועדויות תנש"א כרך ד, עמ' 242, בלתי מוגה)

מזמן כבר נתבטלו המנגדים לגאולה

ועוד ועיקר, שהיציאה לקבלת פני משיח צדקנו נעשית על-פי הוראת פרשת השבוע והיום – "כי תצא גו' על אויבך": גם במעמד ומצב שיש מנגדים ("אויבך"), אין לו ליהודי לחשוב (ועל אחת כמה וכמה להתפעל) מהמנגדים, כיוון שמציאותו היא "על אויבך", למעלה מ"אויבך" [...].

כל בני-ישראל, אנשים נשים וטף, הם "בנים" לאבינו שבשמים, בניס הסמוכים על שולחן אביהם (כמובן ממה שכתוב בנוסח ברכת המזון), ומצינו בהלכה בנוגע לכמה עניינים שמציאותם של הסמוכים על השולחן "נבלעת" במציאותו של בעל הבית, אבינו שבשמים, ולא עוד, אלא, שכל אחד ואחד מהם הוא כמו בנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ולכן, אין לו עסק ושייכות עם עניינים אחרים מלבד אביו שבשמים, ועל אחת כמה וכמה שאין לו שייכות כלל עם "אויבך".

ובפרט שבנוגע לעניין הגאולה נתבטלו כבר מזמן כל המנגדים, המניעות והעוכבים, שהרי "כלו כל הקיצין", וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שכבר סיימו כל ענייני העבודה, אפילו צחצוח הכפתורים, ועומדים מוכנים ("עמדו הכן כולכם") לקבל פני משיח צדקנו.

ומה שכתוב "כי תצא למלחמה" – הפירוש בזה הוא מלחמתה של תורה. ויש לומר ש"מלחמה" הוא גם כמו "מלחמה", מלשון לחם, כידוע שהתורה נקראת לחם, ועל-ידיה נעשה גוף בריא ונשמה בריאה.

(התוועדויות ה'תשמ"ט כרך ד, עמ' 255-256)

בעקבות בעל 'סדר הדורות'

לאיזה גיל מכוון הביטוי "זקן בא בימים"? • האם חולק רבי נהוראי על רבי מאיר שצריך אדם ללמד את בנו אומנות, ושמא הוא־הוא רבי מאיר?! • ממתית הפך רבי מאיר ל"אחרים"? • האם ניתן היה לזכור את המנורה בימיו של איסי בן יהודה? • מה נהג רב יוסף שלא ככל התנאים ואמוראים שקדמו לו? • וכיצד הפך אנטיגנוס לאבטליון?! • רשימה שנייה

דרבינו־תם ומושה (בנוגע לתפילין) ש"אמר משה טעית" (עיין שם באורך)...

בין הדעות לפיהן יש לקיים מצות "וקשרתם" בתפילין כל יום מחדש על־ידי התרת הקשר וקשירתו מחדש, מציין הרבי (ליקוטי שיחות כרך א' עמ' 227 הע' 21) "סדר הדורות ד' אלפים תתק"ל".

לא הוראה לרבים

בסיום מסכת קידושין מדייק רבי נהוראי: "מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה". ומביא הרבי (ליקוטי שיחות כרך לה עמ' 111) שלא הייתה כוונתו לחלוק על דברי רבי מאיר, שקבע "לעולם ילמוד אדם את בנו אומנות", כי אם בא לחדש את הנהגתו האישית ("מעשה רב דעצמו אתי לאשמעינן"): "מניח אני כל אומנות... ואיני מלמד את בני אלא תורה" (כמבואר במפרשים - מלאכת שלמה למשניות קידושין שם. המקנה סוף קידושין. ועוד. וראה גם כסא רחמים למסכת סופרים ריש פט"ז ב"פירוש"). וזהו מצד גודל בטחונו בה', שלכן הסתפק רק

"זקן בא בימים"

לפירוש המושג "דורו של אברהם" מבאר הרבי (ליקוטי שיחות כרך כ' עמ' 21 והערה 77) שהכוונה היא לדור שהיה חדור הכרה באלוקות, בדומה לאברהם:

...כפשוטו של מקרא (ראה הערה 76 (שם)) וגם לפי המובן מתוספות דיבור המתחיל וגמירי (עבודה זרה ט, א) דהליכתו מחרן היתה כשהיה בן נ"ב (וראה 'סדר הדורות' ב' אלפים כג) אבל ראה חידושי אגדות מהרש"א שם...

"זקן בא בימים" שנאמר אצל יהושע (יהושע יג, א) לאחרי שבע שנות כיבוש - היה לכל־הפחות קרוב לתשעים שנה (ראה 'סדר הדורות' ב' אלפים תמח. ועוד) - ולא כ"זקן בא בימים" שנאמר בדוד המלך (מלכים א' בתחלתו) שהיה בהיותו קרוב לבן שבעים שנה - ליקוטי שיחות כרך לה עמ' 91.

רבינו תם ומושה רבינו

בליקוטי שיחות כרך כו עמ' 187 הערה 39: וראה 'סדר הדורות' (ד' אלפים תתקל) הסיפור

הרמב"ם) שמפרש דר"ש כאן הוא רשב"י. וראה ליקוטי שיחות שם עמודים 358-359.

איסי בן יהודא ותקופתו

במסכת יומא, דף נב סוף עמוד א' ואילך, נאמר: תניא איסי בן יהודא [אומר] – ה' מקראות אין להם הכרע ואחד מהם משוקדים [ובמנורה ארבעה גביעים משוקדים כפתוריה ופרחיה", תרומה כה לגילד].

ובשיחתו מציין הרבי (ליקוטי שיחות כרך כו עמ' 186), כי יש מקום לחקור האם בזמנו של איסי בן יהודא כבר נשכח מראה המנורה, וגם כבר לא היה ניתן לברר את הדבר.

ולגבי היותו של איסי 'תנא' מציין הרבי (שם בהערה 30):

שהרי הובא בברייתא. וראה יפה עינים יומא שם. סדר הדורות ערך איסי בן עקיבא. כך כותב הרבי בליקוטי שיחות כרך יז עמ' 272 הערה 59:

ראה סדר הדורות בערכו – שלדעת ספר היוחסין היה ר' שמעון בן יהוצדק בזמן דר' טרפון. אבל ב'סדר הדורות' שם פריך [=הקשה] עליו, ומסיק שהתנא ר' שמעון בן יהוצדק הוא רבו דר' יוחנן (כמו שכתבו בתוספות נדה י, ב), עיין שם בארוכה, ואשר יש'אומרים דשלשה ר' שמעון בן יהוצדק הוי. ועדיין צריך עיון. ובעניין אחר נאמר בליקוטי שיחות כרך כא עמ' 244 הע' 5:

על החברייא של ר' שמעון בן יוחאי נמנה ר' יוסי שהיה מגדולי התנאים – ראה עירובין נא, א. רש"י סוכה כו, א. ועוד. וראה סדר הדורות בערכו, וש"נ.

בג בג – למה ירמוז?

בסיום מסכת אבות (סוף פרק ה') נאמר: "בן בג בג...". ובסדר הדורות בערכו נאמר: "בן גר בן גיורת". היינו הראשית'יבות של בג בג.

הרבי מציין (ליקוטי שיחות כרך יז עמ' 397 הערה 77) שכך נאמר גם במדרש שמואל בשם "יש אומרים". ומוסיף הרבי ומבהיר:

וקצת הכרח לזה יש'לומר, שאם נקרא בן בג בג

"אלא" בלימוד תורה, אך אין זו הדרך הנדרשת מכל אדם, שאצל כל אדם נדרש שילוב של תורתו קבע ומלאכתו עראי כדברי רבי מאיר.

ובהערה 50 נאמר:

ובפרט דרבי מאיר הוא רבי נהוראי (עירובין יג, ב. רמב"ם בהקדמתו לפירוש המשניות בסופה (פרק ו'))). ולהעיר דוהי אחת מהראיות בספר היוחסין (הובא בסדר הדורות חלק תנאים ואמוראים ערך ר' נהוראי) דר"נ אינו רבי מאיר "כי בסוף קידושין חולק ר' נהוראי עם רבי מאיר" וראה מלאכת שלמה למשניות קידושין שם.

"אחרים אומרים"

בסיום מסכת הוריות מסופר שקנסו את רבי מאיר, שההלכות שאמר נזכרות בתואר "אחרים", ומציין הרבי (ליקוטי שיחות כרך יב עמ' 124 ובהע' 21) שהלכות מועטות הן שנקרא בהן בשם אחרים. ודוחק לומר שלאחר שקנסוהו לא נאמרו רק אלו ההלכות המועטות שבהם נזכר בשם "אחרים" – "וכן הקשה בסדר הדורות ערך ר' מאיר".

כך כותב הרבי בליקוטי שיחות כרך יז עמ' 362 הערה 65:

בתוספתא עבודה זרה פ"ג, ג: מעשה ברבן גמליאל הזקן שהשיא את בתו לשמעון בן נתנאל הכהן, ומדהביאו ב'סדר הדורות' (מספר היוחסין) בערך ר' שמעון בן נתנאל – מוכח שסבירא'ליה שזהו רשב"ג תלמיד רבי יוחנן בן זכאי.

אבל בפשטות, שמעון בן נתנאל הכהן שבתוספתא שם היה עם הארץ, שהרי סיפור הנ"ל בא בהמשך להדין ש'נותן לו (לעם הארץ) גדולה ופוסק עמו כו"...

ועוד לגבי ר' שמעון בן נתנאל – מתלמידי ריב"ז שנמנו במסכת אבות פרק שני משנה ח' (ולגירסת אדמו"ר הזקן – משנה ט'), ושם (משנה יר"ד) אמרו "הם (החמשה תלמידים) אמרו שלשה דברים" – כותב הרבי (ליקוטי שיחות כרך יז עמ' 356 הערה 10):

וצריך עיון גדול ב'סדר הדורות' ערך רשב"י (אות א') שציין למשנה זו (וראה שם אות ב' מספר היוחסין).

וראה מדרש דוד לאבות (לר' דוד הנגיד – נכד

בהתוועדות יו"ד שבט תשל"ז (ליקוטי שיחות כרך ח"י עמ' 401) מציין את המובא בערך שמואל אות ג: רב ושמואל... עלו לארץ ישראל... ושניהם ירדו וכו'.

בזוהר פרשת לך פה, א ואילך (סתרי תורה) מסופר על ר' אבא שהכריז שכל הרוצה עשירות ואורך חיים בעולם הבא יבוא ויעסוק בתורה. הרבי האריך בביאור סיפור זה – ליקוטי שיחות כרך כ' עמ' 46 ואילך, ומציין בהערה 11:

ולהעיר שאם תימצי לומר שר' אבא שבוהר כאן הוא רב (ראה ניצוצי אורות לזוהר חלק ג' (אדרא זוטא) רפז, ב. ושם נסמן. 'סדר הדורות' מערכת רב סעיף ח) נמצא שהוא בעל המאמר (שבפסחים נ, ב. ועוד) ד"לעולם יעסוק אדם כו". וב'צורור המור' פרשת וירא (עה"פ המכסה אני מאברהם) הביא סיפור זה בר' יוחנן.

לשמחה – מה זו עושה

במסכת מועד קטן כח, א מסופר על חגיגת "יומא טבא לרבנן" משום ש"נפקי לי [=יצאתי] מכרת", שערך ר' יוסף בהגיעו לגיל ששים. את הסיבה שהביאה את רב יוסף שהיה בדור השלישי של האמוראים (ראה הקדמת הרמב"ם לספרו "היד". 'סדר הדורות' ד' אלפים תפב) לנהוג כן, דבר שלא מצינו אצל שאר התנאים והאמוראים שחיו לפניו למרות שרבים מהם הגיעו לגיל ששים – מסביר הרבי (ליקוטי שיחות כרך ח' שיחה לפ' ויצא) ומציין שם בהערה 20:

וגם בהסוגיא דמועד קטן שם גופא – שרב הונא הגיע לגבורות ורב חסדא חי תשעין ותרתינן שנין [92=], והרי רב הונא ורב חסדא הוי לפני רב יוסף (ראה 'סדר הדורות' בערכם).

באגרת הרבי לגאון החסיד רבי שלמה יוסף זיין מיום ח' מרחשון תש"ח בעניין אמירת הלל בשחיטת פסח (ליקוטי שיחות כרך ז' עמ' 257; אגרות קודש כרך ב' עמ' רסא) מסיים הרבי:

ולהעיר מתיאור סדר קרבן פסח המובא ב'סדר הדורות' (שנת ב' אלפים תתקל"ה) שכותב שהכניס אמרו את ההלל, ובנוסף סיפור זה שבסידור יעבץ שגם בעל הקרבן אמרו...

רק מטעם שהוא בגימטריא ה' או 'בן אברהם שיש בו ה' אותיות" (כנ"ל הערה 75), היה אפשר לקרותו בצירוף ושם אחר שעולה ה' כמו "בן גב גב" או "דא דא" וכיוצא בזה...

הרבי דן בפרטים מפליאים (ראה הערות 74-76 שם).

אודות אופן חריטת המילים "קדש לה" על הציץ של הכהן גדול הובאה פלוגתא בגמרא (שבת סג, ב. סוכה ה, א) בין חכמים ור' אליעזר בר' יוסי. אגב הסוגיה, מציין הרבי לגבי אופן איות שמו של ר' אליעזר בר' יוסי (ליקוטי שיחות כרך כו עמ' 200 הערה 4) כי כך הגרסה בשבת וסוכה שם [=בדפוסים ש] לפנינו. אבל בפירוש רבינו נסים גאון שבת שם, רבינו חננאל שם, פירוש רש"י יומא (נז, א ד"ה אני ראיתי): ר' אלעזר. וראה סדר הדורות מערכת ר' אלעזר בר' יוסי בן חלפתא.

הישיבה הגדולה ברומי

על הישיבה שהקים רבי מתיא בן חרש ברומי מסופר במסכת סנהדרין לב, ב, ואיתא בהגהות מיימוניות הלכות סנהדרין סוף פרק ו' שהייתה הישיבה הגדולה באותה תקופה.

ומבאר הרבי (ליקוטי שיחות כרך טז עמ' 120 הערה 54):

להעיר שר' מתיא ניצוץ יוסף הצדיק (הובא ב'סדר הדורות' בערכו) – והרי ענינו של יוסף שכלכל את בניישראל במצרים, וממנו בא הכח לעבודת הביורורים (ובמילא) גאולת מצרים! בבא בן בוטא היה דיין (ראה סדר הדורות בערכו) – כך מציין הרבי (ליקוטי שיחות כרך טז עמ' 221).

כשערך סיום על מסכת מכות (ליקוטי שיחות כרך יט עמ' 67 ואילך) ציין הרבי (שם עמ' 77) את הנאמר בסדר הדורות אודות רבי עקיבא בערכו אות ב': בן... גר צדק.

לגבי סנהדרין גדולה שנבחרו מתוך סנהדרין קטנה – רובם מירושלים, אך נצטרפו עוד כמה וכמה מבבל – ראה ליקוטי שיחות כרך טז עמ' 376, ובהערה 24 מציין: "ראה סדר הדורות – בזמן דנס פורים".

בהדרן על מסכת כתובות שערך הרבי

טעות המדפיס

מספר יוחסין מאמר ד' (דורות האחרונים).
ואילו במכתב פרטי (אגרות קודש כרך ל' עמ'
צה) מצטט הרבי:

...וראה זה פלא שב'ספר היוחסין' מאמר ה' (וכן
צריך להיות [=לתקן] ב'סדר הדורות') כתב שמצא
"בספרים קדומים שנולד בערב־פסח יום שבת
שעה ושליש אחר חצות היום" – דיוק שלעת־עתה
לא מצאתי כמוהו ביום הולדת וכיצא־בזה.

גם לגבי הדיון בתאריך פטירת הרמב"ם מצטט
הרבי (ליקוטי שיחות כרך כו עמ' 26 הערה 1)
מ'סדר הדורות ד' אלפים תתקכו – שהתאריך
הוא כ' טבת ולא כפי הנאמר במקומות אחרים
"כ"ד טבת".

תלמיד הרמב"ן

בליקוטי שיחות כרך לז עמ' 100 הערה 75:
כידוע דברי ר' דוד הנגיד (נכדו של הרמב"ם)
ש"משנה תורה שחיבר זקנו הרמב"ם מתחיל
בשם המפורש" – סדר הדורות ד' אלפים תתקכו.
שם הגדולים להחיד"א מערכת רמב"ם. וראה
גם "פירוש" לריש הלכות יסודי התורה – וראה
בארוכה הדרן על הרמב"ם תשל"ה סעיף יז ואילך.
תשמ"ח סעיף ב (ספר השיחות תשמ"ח חל' א' עמ'
207 ואילך)

[וראה גם ליקוטי שיחות כרך כה עמ' 427 הע'
37. כרך ז' עמ' 298 הע' 124. כרך כט עמ' 305
הערה 35].

את הסיפור המופלא על ר' אבנר תלמיד
הרמב"ן שיצא לתרבות רעה ואחר כך שב בתשובה
שלימה וביקש תיקון – הביא הרבי בש"פ האזינו
תשמ"ב – מ'סדר הדורות'.

באגרת הרבי מא' מר־חשון תש"י (אגרות
קודש, ליקוטי שיחות כרך ז' עמ' 364):

שוב מצאתי ב'סדר הדורות' חלק תנאים
ואמוראים מערכת אבטולמוס, ומציין שם לספר
גלגולי נשמות בסוף הספר וחסד לאברהם מעין ה'
נהר כ"ה.

ומה שכתוב בכל [=ספרים] הנ"ל כדבר ידוע,
שאבטליון למד עם תלמידים שאינם מהוגנים
ונעשו צדוקים – צריך־עיון־גדול איפה מסופר זה.
ולולא דמסתפינא [=לולי הייתי חושש], הייתי אומר
בפשיטות, דבכתב־יד הראשון היה כתוב אנט',
והכוונה לאנטיגנוס איש סוכו, והמעתיק נתחלף לו
בין נו"ן לבי"ת, ופירוש הראשי־תיבות אבטליון.

ובכל זאת מציע הרבי הסתייגות מה'תיקון':

אבל קשה לשבש דפוס כל ספרים הנ"ל וגם
במדרש תלפיות מערכת גלגולים שבכולם כתוב
אבטליון...

ובמכתב נוסף (ליקוטי שיחות שם):

קשה בעיני להוסיף, כהשערת כת"ר [=כבוד־
תורתנו] מדעת עצמנו שורות אחדות... מה־שאינ־כן
בתקון שהציעתי במכתבי, שהמעתיק נתחלף לו אות
נ' באות ב' שצורתן דומה ביותר שהיא שגיאה קלה
ביותר ובמילא גם מצויה.

הולדת והילולת הרמב"ם

במכתב כללי מיום י"א ניסן תש"נ (ליקוטי
שיחות כרך לז עמ' 161 הערה "כלשון הרמב"ם"):
ולהעיר שיום הולדתו [=של הרמב"ם] הוא
בערב פסח – סדר הדורות ד' אלפים תתקכו,

פרשת תצא

כי תצא למלחמה (כא,י)

כ"ק אדמו"ר הצמח-צדק היה מייעץ לנערים המתחילים בעבודת התפילה להתבונן לפני התפילה בדרגות נעלות ביותר, שבכך יתבטל הרע ויוכלו להתפלל בכוונה. וכך היה אומר:

"כי תצא למלחמה" – כשיוצאים למלחמת היצר בעת התפילה, צריכים להתבונן בדרגה שהיא "על אויביך" לגמרי, שאין לרע קשר ואחיזה בה כלל.

(מפי השמועה)

על אויביך (כא,י)

כאשר תצא למלחמת היצר מתוך ביטחון שהקב"ה אכן עומד לימינך לעזור לך, הנה עצם היציאה, אפילו לפני שהמלחמה עצמה החלה, כבר תהיה באופן ד"על אויביך" – למעלה מהאוייב.

(לקוטי שיחות כרך ב, עמ' 697)

ושבית שביו (כא,י)

ביד האדם לא רק לנצח את היצר, אלא גם לקחתו בשבי, כלומר – לנצח את היצר בעזרת היצר עצמו. שכן תפקידו של היצר הוא לפתות את האדם לחטוא, והוא זריז במלאכתו זו כדי לעשות שליחות בוראו. מזה גופא יכול האדם ללמוד – להזדרז בקיום רצון הקב"ה ולא להישמע לפתווי היצר. זאת ועוד: מרצונו של היצר-הרע ניתן ללמוד מהו רצונו של היצר-הטוב.

(כתר-שם-טוב עמ' יז,נה)

* * *

"ושבית שביו" – תוכל להוציא מיד הקליפה דבר השבוי אצלה, כמבואר בתניא (פרק ז) ש"מי שהוא בזוללי בשר וסובאי יין למלאות תאוות גופו... יורד חיות הבשר והיין שבקרבו ונכלל לפי שעה ברע גמור... עד אשר ישוב האדם ויחזור לעבודת ה'".

(לקוטי שיחות כרך ב, עמ' 697)

האחת אהובה והאחת שנואה... והיה הבן הבכור לשניאה (כא,טו)

אהובה – היינו נפש האלוקית.

שנואה – היינו נפש הבהמית.

"והיה הבן הבכור לשניאה" – לנפש הבהמית שורש נעלה יותר מלנפש האלוקית, בהתאם לכלל ש"כל הגבוה-גבוה ביותר יורד למטה-מטה ביותר", נמצא שמבחינה זו הנפש הבהמית היא ה'בכור'.

(לקוטי תורה – דברים, עמ' לז)

אשר קור בדרך (כה, יח)

לשון קור וחום (רש"י)

פרשת עמלק נזכרת בתורה פעמיים – "ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים" (בשלח יז), ו"זכור את אשר עשה לך עמלק".

העמלק מרפידים משפיע על יהודי שלא להקפיד בקיום המצוות, "שרפו ידיהם מדברי תורה" (מכילתא), ואילו עמלק של פרשתנו מקרר אותו מכל דבר שבקדושה. לכן מצינו שבשבת פרשת זכור קוראים "זכור את אשר עשה לך עמלק", ולאחר מכן, בפורים, קוראים "ויבוא עמלק" (אף שלכאורה היה הסדר צריך להיות הפוך) וכאמור, כי תחילה מקרר עמלק את האדם מכל דבר שבקדושה, ועל-ידי-כך הוא מביאו למצב של "רפו ידיהם מדברי תורה".

(ספר השיחות תש"ד עמ' 74)

ויזנב בך כל הנחשלים אחריו (כה, יח)

חותך מילות וזורק כלפי מעלה (רש"י)

קליפת עמלק מסתירה על האותיות י"ה של שם הוי', כדכתיב (בשלח יז), "כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק"; ואילו מצוות מילה פועלת גילוי של אותיות אלו, כנרמז בתיבת 'מילה' – מל י"ה. משום כך התנגד עמלק למצוות מילה דווקא.

(אור התורה דברים עמ' תתרכד)

כל הנחשלים אחריו (כה, יח)

חסרי כוח מחמת חטאם, שהיה הענן פולטן (רש"י)

לפנינו לימוד ולקח נפלא:

עמלק לא פגע אלא בבעלי החטא שנפלטו מן הענן, ובשביל יהודים אלו יצאו כל-ישראל מהענן כדי להילחם בעמלק, כנאמר (בשלח יז), "צא הילחם בעמלק" (צא מן הענן, רש"י).
הווי אומר: חובתו של כל אחד ואחד לצאת אל 'מחוץ לענן' – להגיע גם ליהודי הנמצא מחוץ לעולמה של היהדות, חשוף ל'עמלקים' שונים ומשונים, ולקרבו לתורה.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת בשלח תשמ"א)

והאם רובצת על האפרוחים (כב, ו)

ידוע ש'אם' רומז לבניה, ו'אפרוחים' – למידות אהבה ויראה. שכן ההתבוננות בגדולת ה' מולידה אהבת ה' ויראתו.

הרמזים לכך:

א) 'אפרח' בגימטרייה 'חסד גבורה' (אהבה ויראה). ב) האותיות א' ופ' של תיבת 'אפרח' הן ראשי תיבות אהבה ופחד. ג) בתיבת 'האפרוחים' ישנן האותיות יראה.

(לקוטי לויצחק לתניא, עמ' לב)

הלכות ומנהגי חב"ד

כ"ק אדמו"ר הזקן הורה לכתוב בספר-תורה 'דכא' (בפרשתנו כג,ב), באל"ף לבסוף, ולא בה"א⁷. "זכר עמלק" בסוף פרשתנו (ובפרשת 'זכור') יש לקרוא בפעם הראשונה 'זכר' ובפעם השנייה 'זכר', בין בשביעי ובין במפסיר⁸. מנהג נערים בכמה מקומות 'להכות' בקריאת שם 'עמלק', ונכון להימנע מזה⁹. הפטרה: קוראים שתי הפטרות ברצף. את הפטרת השבוע – רני עקרה וגו'. ואת הפטרת ראה – עניה סוערה וגו'¹⁰. מנחה: מנהג הקוראים להגביה קולם בפסוק האחרון 'השקיפה' (קריאת מילת 'השקיפה' – מלעיל)¹¹.

פרקי-אבות: פרקים א"ב. אומרים 'כל ישראל לפני פרק א' ו'רבי חנניה אחרי פרק ב'¹². סוף זמן קידוש לבנה, הלילה, מוצאי שבת קודש בשעה 10:45.

* יש ללמוד בימים אלו 'דרושי חתונה' של רבותינו נשיאינו, ובפרט אלו שנאמרו בחתונת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע¹ ('יג אלול תרנ"ז ואילך). יש לפרסם, שאלה שעורכים בימים אלו חתונות – יוסיפו עוד יותר בשמחה, וכן אחר-כך בשבעת ימי המשתה, ועל-דרך זה באלו שנמצאים בתוך שבעת ימי המשתה שלהם, ומה טוב – להוסיף גם במספר הסעודות. ובפרט במנהג ישראל ('כפי שהיה פעם הסדר בכל חתונה') לעשות סעודה לעניים, ודווקא שם היו מביאים מהמובחר².

שבת-קודש פרשת תצא³ י"ד באלול

ביום זה – שלושים יום לפני חג הסוכות – מתחילין לדרוש בענייני החג⁴, ובוה נכלל במיוחד "לדרוש", היינו השתדלות יתרה (ובפרט בהתחלה והפתיחה דכל השלושים יום), בעניין השמחה ד'זמן שמחתנו⁵, וכן להשתדל בנתינת צורכי החג לכל הזקוקים לכך שלושים יום לפני החג, כדי שיוכלו להתכונן ל'זמן שמחתנו' מתוך שמחה וטוב לבב, ועוד לפני זה – בנוגע לצורכי ראש-השנה, כלשון הכתוב 'אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו'⁶.

7 ש"ת שארית-יהודה יו"ד סי' טו. ושם, ש"ציווה להגיה ספר-תורה שהיתה תחילתה כתוב בה"א וציווה לכתוב באל"ף דווקא". וכן באג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ט עמ' טיט (שהורה לתקן זאת עוד לפני תיקון האותיות הנפסקות!). היום יום, ז' באלול. ספר-המנהגים עמ' 32. לוח כולל-חב"ד. מכתבי הרבי בזה נקבצו ב'שערי הלכה ומנהג' יו"ד סי' קטז, וגם שם הורה להגיה. ואם יש ספק איך כתוב – יש לבדוק את הס"ת לפני הקריאה. אבל בדיעבד, כיוון שיש דעות אחרות, כתב בקצות-השלחן בבדי-השלחן סו"ס פז, שאין להחליף את ספר-התורה אם נמצא בקריאה שכתוב בה"א.
8 הוראת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, ספר-המנהגים עמ' 31, ובאריכות שם עמ' 72. וראה 'התקשרות' גיליון כה עמ' 17 הערה 3. כמובן שיש לדייק לקרוא את הטעם 'מונח' של תיבה זו בשתי הפעמים.
9 ראה בארוכה בזה בגיליון 'התקשרות' דש"פ תצא תשנ"ו, גיליון קט. וכבר כתבו כן בדרושות שעברו, ראה ילקוטי-יוסף – מועדים (כרך ה) עמ' 259 ס"ה, משו"ת בן ימין ומהר"א פאלאג'י.
10 לוח כולל חב"ד.
11 לוח כולל-חב"ד, בקריאת שבת הבאה, ומציין לירושלמי מעשר-שני פ"ה ה"ט. ולכאורה העניין שייך גם לקריאת שבת זו במנחה ושני וחמישי.
12 ראה סה"ש תש"נ כרך ד' עמ' 259 הע' 104 ובשולי הגיליון. וראה בזה באריכות בהתקשרות גיליון תתקצ"ו הע' 17.

1 'התועודיות' תשמ"ט ח"ד עמ' 315. וראה גם ב'התועודיות' תשמ"ח ח"ד עמ' 264. המאמרים מנישואין אלו נדפסו בס' המאמרים תרנ"ז. המאמרים מנישואין כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו נדפסו ב'ספר המאמרים – קונטרסים' ח"א עמ' 31 ואילך, ובספר המאמרים תרפ"ט עמ' 71 ואילך.
2 ר"ד משיחת י"ד אלול תנש"א.
3 כן היא הכתיבה הנכונה של שם זה, וראה דברי הרבי המובאים בהערה 1 בלוח השבוע לפ' תבא הבעל"ט.
4 שו"ע אדה"ז סי' תכט ס"א.
5 וזאת נוסף על השמחה שבכל שבת 'וביום שמחתכם – אלו השבתות' (ספרי בהעלותך יז), אף שעיקר עניינו של שבת הוא **תענוג** וקראת לשבת עונג – ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 625. וראה גם סה"ש תנש"א ח"ב עמ' 806.
6 נחמיה ח.י. וראה לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 369 ואילך, וש"נ – סה"ש תנש"א שם עמ' 808.

יום ראשון

ט"ו באלול

הנגלה והנסתר¹⁵. החשבון צדק הוא במיוחד בי"ב ימים אחרונים של חודש אלול, מח"י אלול עד סוף החודש, שכל יום מהי"ב ימים הוא כנגד חודש אחד מי"ב חודשי השנה, יום לחודש יום לחודש (ח"י אלול - כנגד חודש תשרי, י"ט אלול - כנגד חודש מרחשון, וכו')¹⁶.

עד שנת תשל"א היה הרבי מתוועד בח"י אלול בדרך כלל רק כשהיה חל ביום השבת, ומשנת תשל"א ואילך התוועד ביום זה בכל שנה ושנה. בהתוועדויות אלו היה הרבי אומר שיחות ומאמר דא"ח¹⁷. במניין שהתפלל בו הרבי (אם לא היה חתן וכיו"ב), היו אומרים תחנון ביום זה¹⁸ (וראה בהערה). כ"ק אדמו"ר מהורש"ב וכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ - נ"ע - היו אומרים 'גוט יום טוב!' בח"י אלול¹⁹. פעם סיים הרבי את שיחת ח"י אלול: "כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם²⁰ בח"י אלול: 'גוט יום טוב!' (חג שמח)", ואמר בעצמו: 'גוט יום טוב!'²¹.

התייסדות ישיבת תומכי-תמימים (בשנת תרנ"ז). נכון להוסיף בימים ט"ו-ח"י אלול: בלימוד החסידות (ובפרט מהבעש"ט ואדמוה"ז, אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ובמיוחד של אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע) ובנוסף - לקבוע בהם בכל מקום האפשרי שיעורים חדשים (מלבד חיזוק הקיימים מכבר); בעבודת התפילה (הקשורה במיוחד לישיבה זו); בצדקה, כולל ברוחניות - להיות 'נרות להאיר'; לערוך התוועדות חסידית, 'ברוב עם הדרת מלך', בכל מקום שישנה בו ישיבת תו"ת; לפתוח בכל מקום המתאים סניף חדש לישיבה זו, ועוד¹³.

יום רביעי

ח"י באלול

מעט אשר נתפרסם¹⁴ אשר יום השמונה-עשר בחודש אלול הוא יום-ההולדת של הבעש"ט [בשנת נח"ת] ושל רבנו הזקן [בשנת קה"ת] - נהגו בכמה מקומות ובפרט בבתי-כנסיות חב"ד לעשות אותו יום התוועדות, בסיפורי מעשי צדיקים, חיזוק בדרכי החסידים בכלל ואהבת-ישראל בפרט, וקבלת החלטות בקביעות עיתים ללימוד התורה -

15 ספר-השיחות תש"ג עמ' 177, 179. ספר-השיחות תשמ"ח ח"ב עמ' 634 הערה 8.

16 לקוטי-שיחות, כרך כד, עמ' 518.

17 'אוצר מנהגי חב"ד', אלול-תשרי, עמ' כא.

18 בשנת תשמ"ט נשאל הרבי בדבר אמירת תחנון בח"י אלול, והשיב בכתב: "בעניינים התלויים ברגש - אין לשאול, כיוון שזו הוכחה שאין רגש" ('אוצר מנהגי חב"ד' שם עמ' כב). והנה כ"ק אדמו"ר מהורש"ב הורה לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ שלא לומר תחנון ביום זה (ספר-השיחות תש"ג עמ' 140. בתרגום ללה"ק עמ' קמד). אבל זו במפורש "הוראה ליחיד" ולא לרבים. וראה אודות ההנהגה בפועל אצל הרבי ב'אוצר מנהגי חב"ד' שם. (ראה 'התקשרות' גיליון תמא עמ' 15 ואילך).

19 ספר-המנהגים עמ' 102.

20 בשנים תש"ב, תש"ג, תש"ה (נסמן ב'התוועדויות' שבהערה הבאה).

21 תורת-מנחם כרך ו (תשי"ב ח"ג), עמ' 173. ולהעיר מסה"ש תש"ג עמ' 142 שאמר ע"ז כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ "חייב אדם לומר בלשון רבו".

13 ע"פ 'התוועדויות' תשמ"ט ח"ד עמ' 315 ואילך.

14 ובמקום אחר כתב הרבי: "שנים רבות היה עניין ח"י אלול ועניין ג' דסליחות בעלם, ועכשו ניתנה רשות לגלות" ('אג"ק ח"ג עמ' תלב). לכאורה החל הפרסום לפרטי העניינים בזה החל מ(שיחת) ח"י אלול ה'ש"ת, אף שהתאריך היה ידוע הרבה לפניכן (אם לא מאז ומקדם) לא רק לרבתינו נשיאינו שלפניו, שאצלם היה יום זה 'יום הילולא פנימית בסוד אתכסיא', כאמור בס' המנהגים עמ' 101 מרשימת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, אלא גם לחסידים (כדאיתא בלקוטי-דיבורים ח"א עמ' 64 ובכ"מ). וע"ע.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש